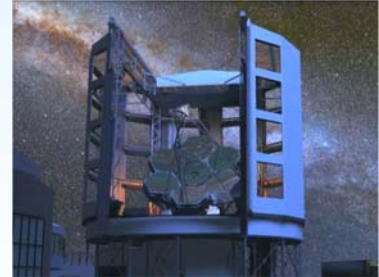
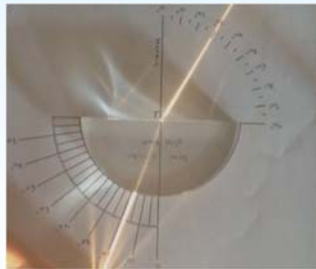
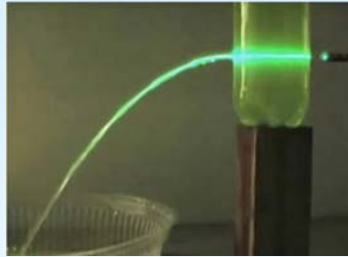
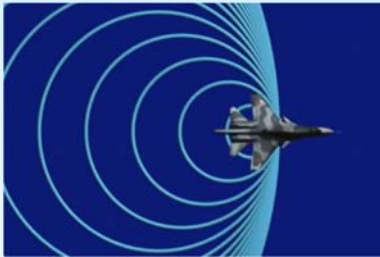

Vågrörelselära och optik

Kapitel 36 - Diffraktion

Vincent Hedberg - Lunds Universitet

1

Vågrörelselära och optik

Kurslitteratur: University Physics by Young & Friedman (14th edition)

Harmonisk oscillator:	Kapitel 14.1 - 14.4
Mekaniska vågor:	Kapitel 15.1 - 15.8
Ljud och hörande:	Kapitel 16.1 - 16.9
Elektromagnetiska vågor:	Kapitel 32.1 & 32.3 & 32.4
Ljusets natur:	Kapitel 33.1 - 33.4 & 33.7
Stråloptik:	Kapitel 34.1 - 34.8
Interferens:	Kapitel 35.1 - 35.5
Diffraktion:	Kapitel 36.1 - 36.5 & 36.7

Vincent Hedberg - Lunds Universitet

2

Vågrörelselära och optik

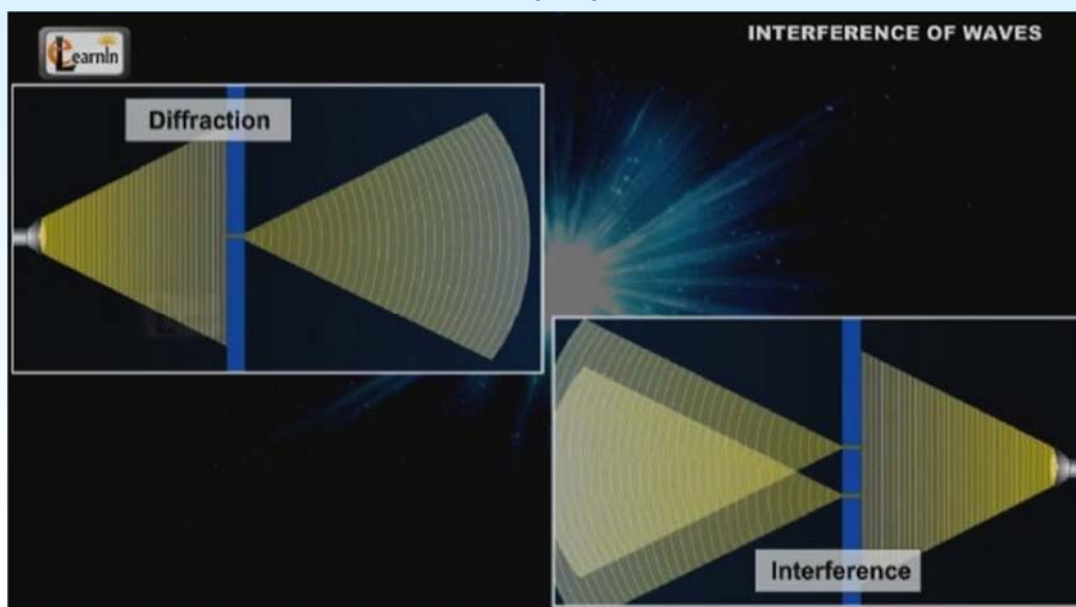
Tid	Må	31-Oct	Ti	01-Nov	On	02-Nov	To	03-Nov	Fr	04-Nov
08-10										
10-12			Väglära (A)	kap 14 kap 14	Väglära (A)	kap 14 kap 15			Väglära (A)	kap 15 kap 15
13-15			Övningar Optik&Våg (L218-19)						Övningar Optik&Våg (L218-19)	
15-17										
Tid	Må	07-Nov	Ti	08-Nov	On	09-Nov	To	10-Nov	Fr	11-Nov
08-10							Väglära (A)	kap 16 kap 32		
10-12	Väglära (A)	kap 15 kap 16	Väglära (A)	kap 16 kap 16					Väglära/Optik (A)	kap 32 kap 33
13-15			Övningar Optik&Våg (d. 13-16) (L218-19)						Övningar Optik&Våg (L218-19)	
15-17										
Tid	Må	14-Nov	Ti	15-Nov	On	16-Nov	To	17-Nov	Fr	18-Nov
08-10										
10-12	Optik (A)	kap 33 kap 34	Optik (A)	kap 34 kap 34					Optik (A)	kap 34 kap 34
13-15			Övningar Optik&Våg (L218-19)						Övningar Optik&Våg (L218-19)	
15-17										
Tid	Må	21-Nov	Ti	22-Nov	On	23-Nov	To	24-Nov	Fr	25-Nov
08-10			Optik (A)	kap 35 kap 36						
10-12	Optik (A)	kap 34 kap 35	Optik (A)	kap 36 kap 36						
13-15			Övningar Optik&Våg (L218-19)							
15-17										

Diffraction

Del 1. Diffraction

<https://www.youtube.com/watch?v=C Ae3IkYNKt8>

Diffraction

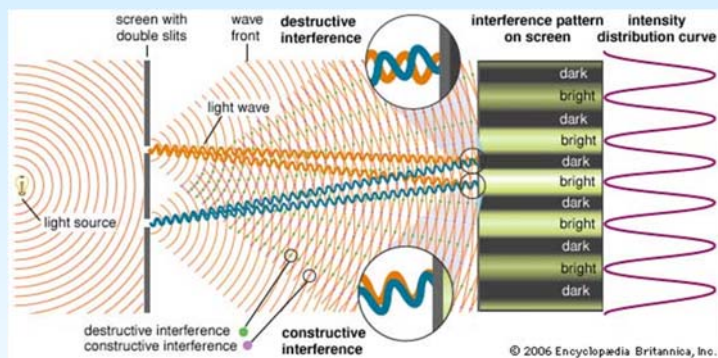
<https://www.youtube.com/watch?v=egRFqSKFmWQ>

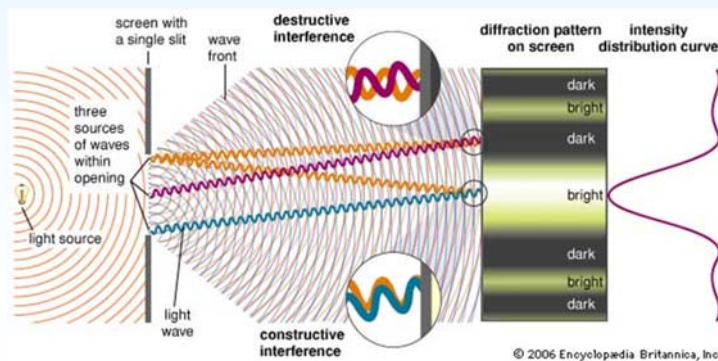
Diffraction

Interferens:
Dubbel spalt
experiment

Diffraction:
singel spalt
experiment

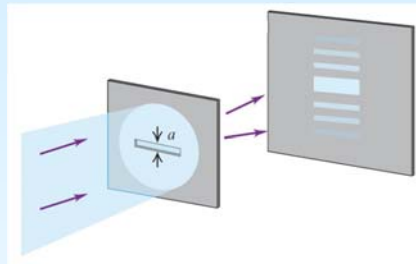

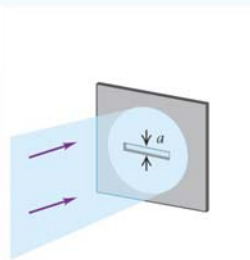
Diffraktion

Fresnel
diffraktion eller
närområds
diffraktion.

Fraunhofer
diffraktion eller
fjärrfälts
diffraktion.

Linjerna till skärmen
antas vara parallella !

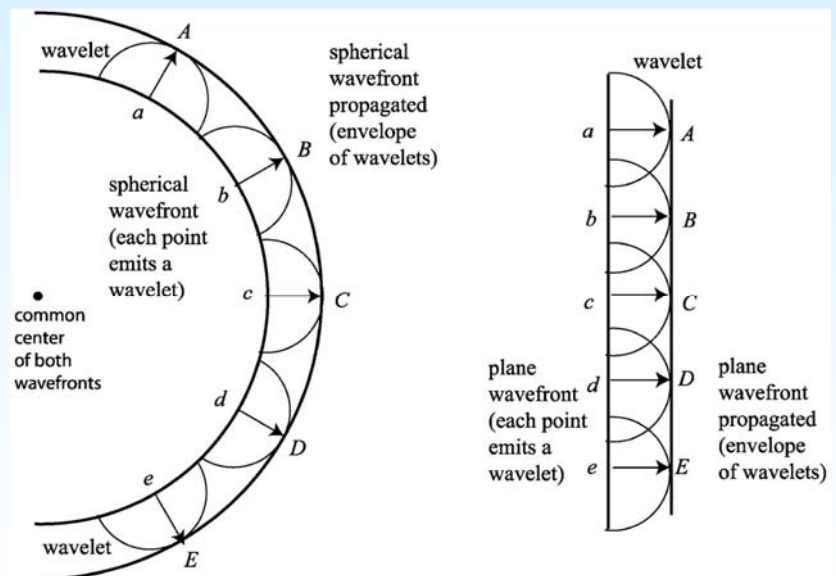
Diffraktion

Huygens princip

Varje punkt i en vågfront
betraktas som en ny källa
till sekundära vågelement
("wavelets").

Alla de kombinerade
vågelementen (circlarna)
från alla punkter skapar
de nya vågfronterna.

Diffraction

Dela upp spalten i många små imaginära spalter

$a =$ spalt bredden

Plana vågor som träffar spalten

Varje imaginär spalt är en källa till sekundära vågelement (wavelets).

Diffraction

TRICKET: För varje punkt i den övre halvan av spalten finns en motsvarande punkt i den nedre halvan som den kan interferera med.

destruktiv interferens

θ

cancels with

$\frac{a}{2}$

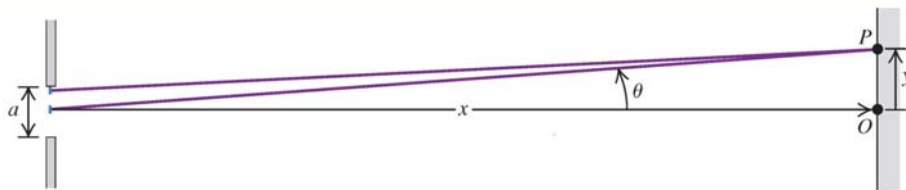
a

$\frac{\lambda}{2}$

δa

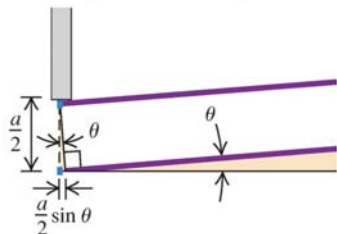
Diffraction

Geometri:

$$\tan(\theta) = y / x$$

Enlarged view of the top half of the slit

Destruktiv Interferens:

$$\frac{a}{2} \sin \theta = \pm \frac{\lambda}{2} m$$

$$\sin(\theta) = m\lambda/a \quad m = \pm 1, \pm 2,$$

Små vinklar:

$$\tan(\theta) \approx \theta$$

$$\sin(\theta) \approx \theta$$

$$y_m = x \frac{m\lambda}{a} \quad (\text{for } y_m \ll x)$$

$$m = \pm 1, \pm 2,$$

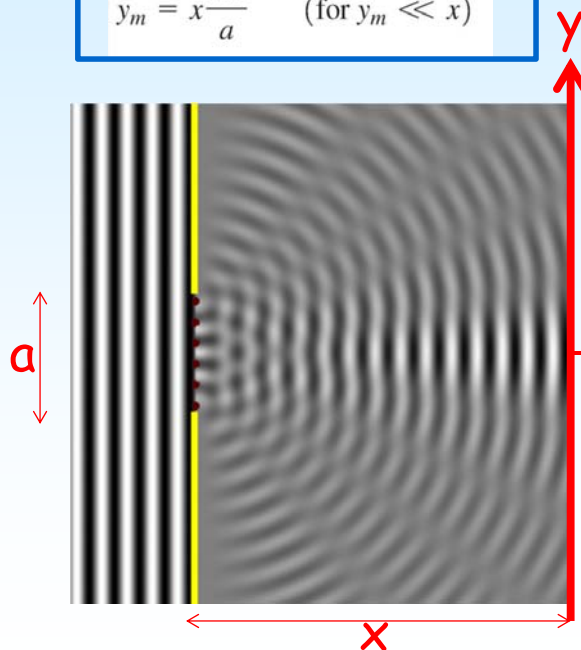

Diffraction

Destruktiv Interferens:

$$y_m = x \frac{m\lambda}{a} \quad (\text{for } y_m \ll x)$$

Minimum

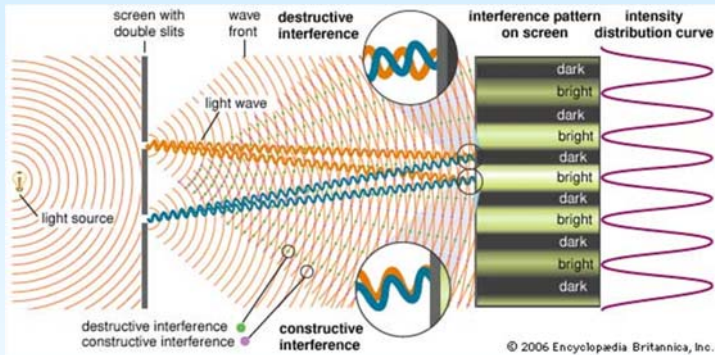
$$\frac{a}{2} \sin \theta = + \frac{\lambda}{2} \Rightarrow y \approx x \frac{\lambda}{a}$$

Brett central maximum

$$\frac{a}{2} \sin \theta = - \frac{\lambda}{2} \Rightarrow y \approx -x \frac{\lambda}{a}$$

Diffraction

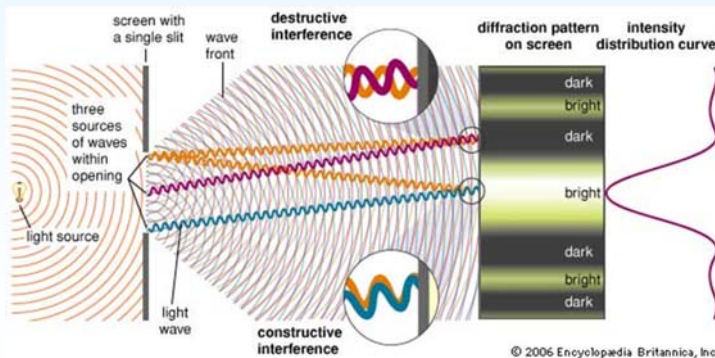

Ljusa band:

$$y_m = R \frac{m\lambda}{d}$$

Avstånd till skärmen (points to R)
 Våglängd (points to λ)
 Spalt avstånd (points to d)

$$m = 0, \pm 1, \pm 2,$$

Mörka band:

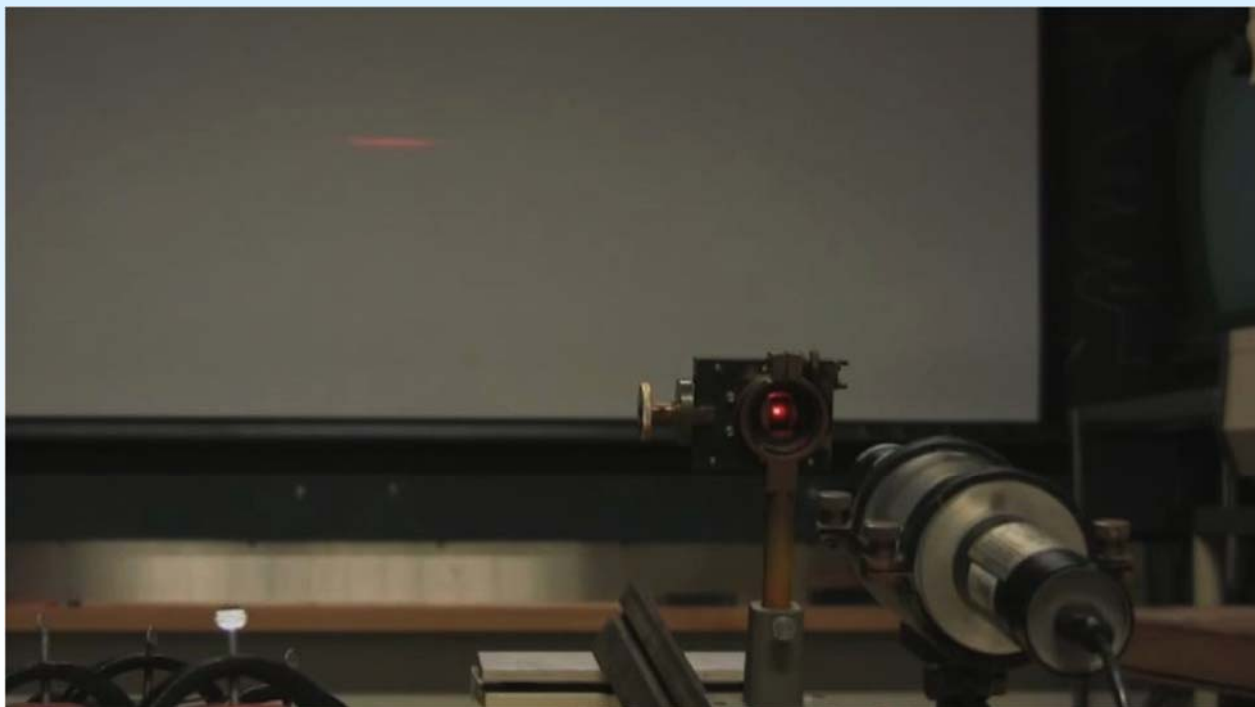
$$y_m = x \frac{m\lambda}{a}$$

Avstånd till skärmen (points to x)
 Våglängd (points to λ)
 Spalt bredd (points to a)

$$m = \pm 1, \pm 2,$$

Diffraction

<https://www.youtube.com/watch?v=9D8cPrEAGyc>

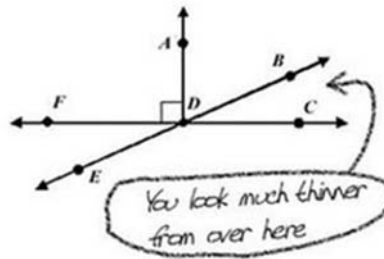

Diffraction Problem

Del 2. Problem lösning

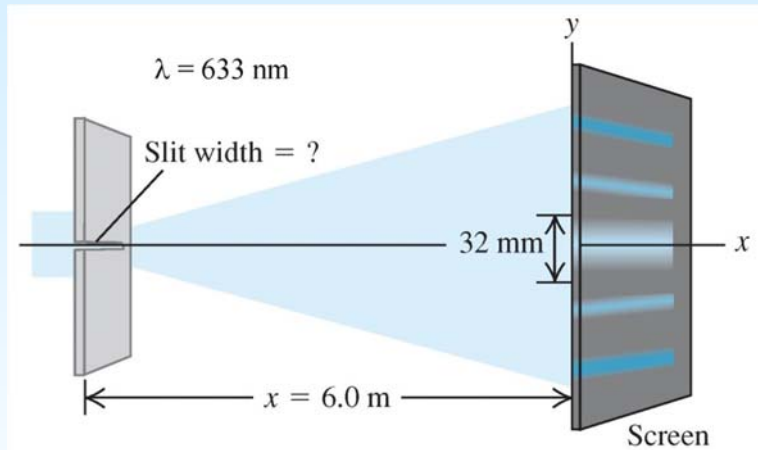
3. Name an angle complimentary to BDC:

Diffraction Problem

Hur bred är spalten ?

$$y_m = x \frac{m\lambda}{a}$$

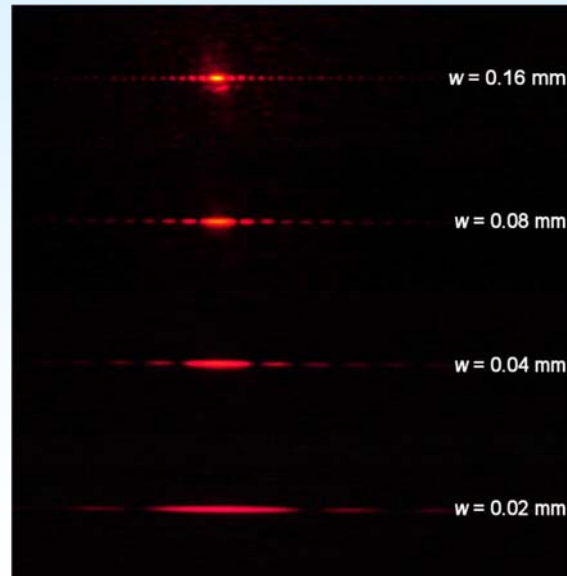
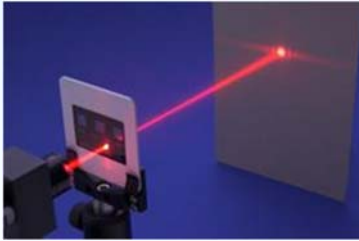

$$y = (32 \text{ mm})/2 = 16 \text{ mm}$$

$$a = \frac{x\lambda}{y} = \frac{(6.0 \text{ m})(633 \times 10^{-9} \text{ m})}{16 \times 10^{-3} \text{ m}} = 2.4 \times 10^{-4} \text{ m} = 0.24 \text{ mm}$$

Del 3. Intensitet

Intensiteten hos ljus (I) är proportionell
mot kvadraten av amplituden hos det
totala elektriska fältet (E_p)

$$I \sim E_p^2$$

Så vad är E_p ?

Diffraktion Intensitet

Strategi för intensitets beräkningen

Uppgift 1:

Beräkna den totala elektriska fältstyrkan E_p av det elektriska fältet efter överlagringen av alla interfererande vågor genom att använda fasvektorer.

Uppgift 2:

Sätt in E_p i formeln:

$$I \sim E_p^2$$

Uppgift 3:

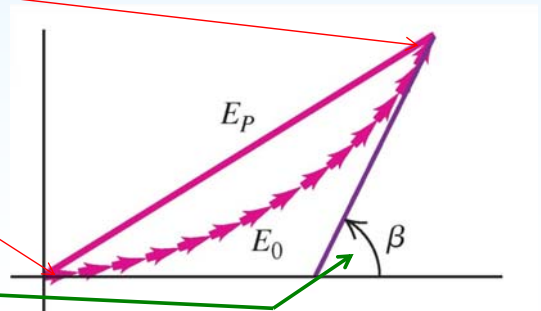
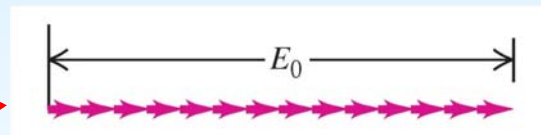
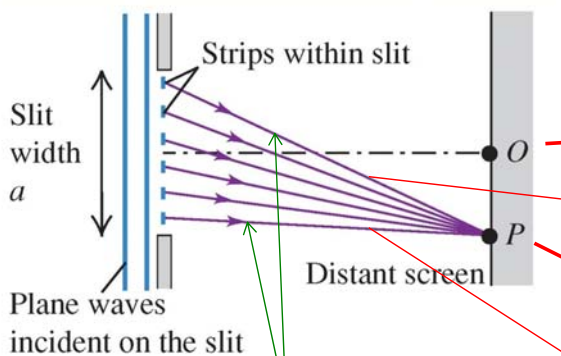
Härled ett förhållande mellan intensitet och a , y och x .

Diffraktion Intensitet

Antag att många små fasvektorer med totala längden E_0 bygger upp den totala elektriska fältstyrkan (E_p) i punkten P

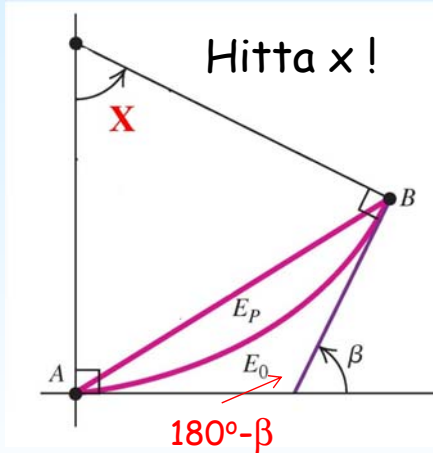
β är fasskillnaden mellan en stråle vid toppen och botten av spalten.

Diffraction Intensitet

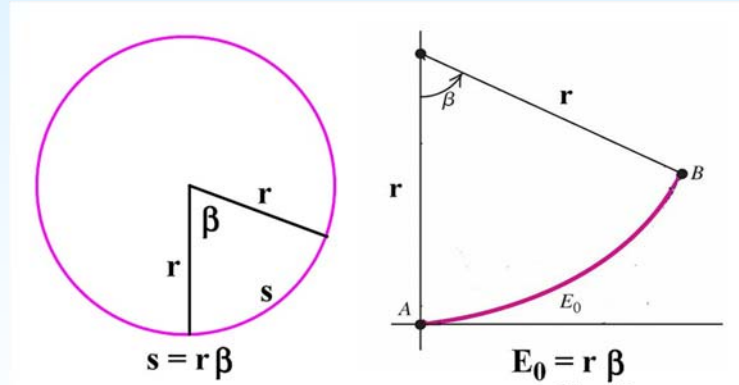
Steg 1

Fyrhörning = 360°
 $180^\circ - \beta + 90^\circ + x + 90^\circ = 360^\circ$
 $x = \beta$

Steg 2

Hitta r från omkretsen av ett cirkel segment!

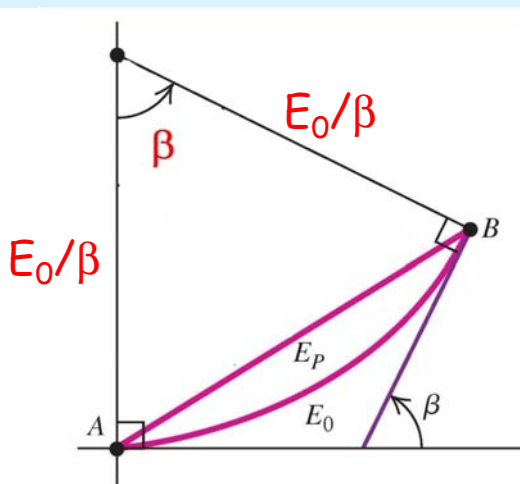
$r = E_0 / \beta$

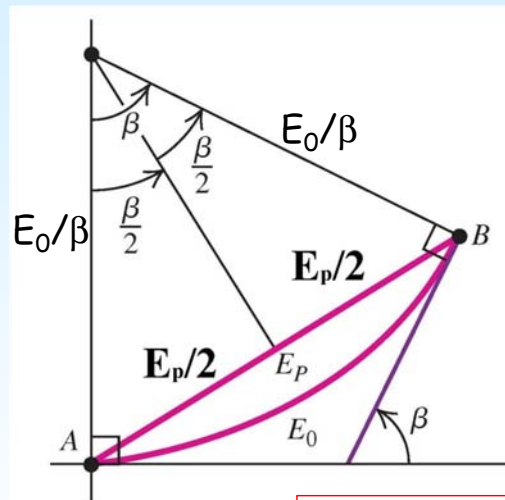
Diffraction Intensitet

Steg 1 & 2

Steg 3

Dela triangeln i två halvor och ta sinus:

$$\sin(\beta/2) = (E_p/2) / (E_0/\beta)$$

$$E_p = E_0 \frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2}$$

Diffraction Intensity

$$I \sim E_p^2$$

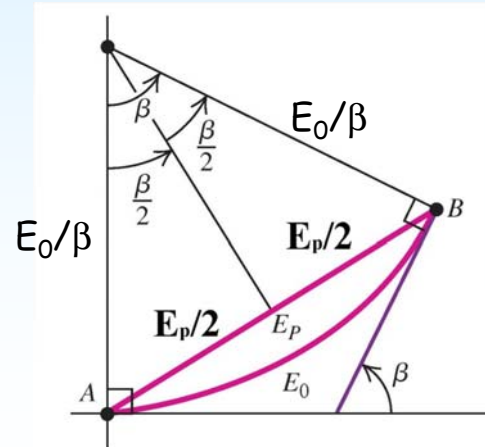
$$E_p = E_0 \frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2}$$

Intensity

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

Men vad är β ?

(fasförskjutningen mellan en stråle från toppen och botten av spalten)

Diffraction Intensity

Uppgift 1:

Beräkna den totala elektriska fältstyrkan E_p av det elektriska fältet efter överlagringen av alla interfererande vågor genom att använda fasvektorer.

$$E_p = E_0 \frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2}$$

Uppgift 2:

Sätt in E_p i formeln:

$$I \sim E_p^2$$

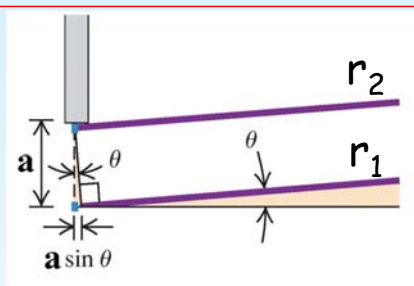
$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

Uppgift 3:

Härled ett förhållande mellan intensitet och a , y och x .

Diffraction Intensitet

Vägskillnaden:
 $r_2 - r_1 = a \sin(\theta)$

En vägskillnad av en våglängd motsvarar en fasskillnad på 2π

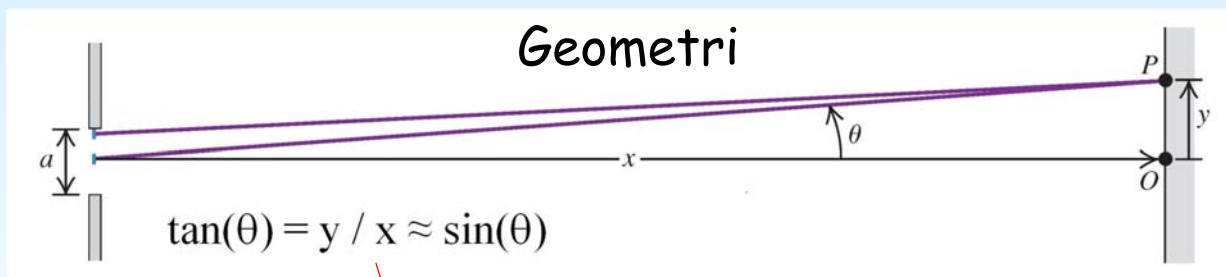
$$\frac{\beta}{2\pi} = \frac{r_2 - r_1}{\lambda}$$

$r_2 - r_1$ är vägskillnaden mellan en stråle från toppen och botten av spalten.

$$\beta = \frac{2\pi}{\lambda} a \sin \theta$$

Diffraction Intensitet

$$\beta = \frac{2\pi}{\lambda} a \sin \theta$$

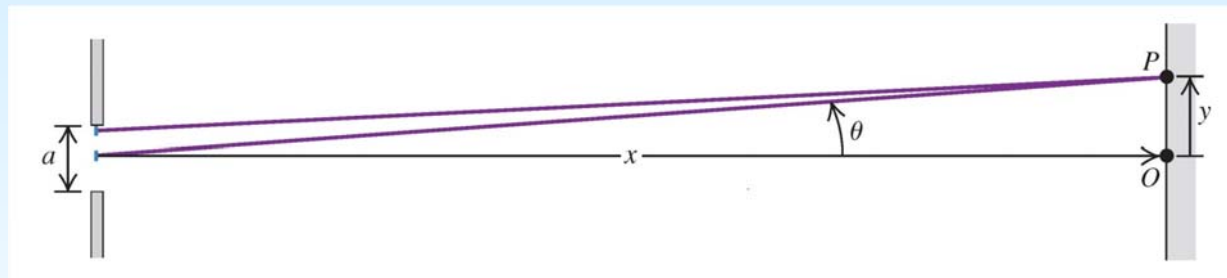
$$\beta = \frac{2\pi}{\lambda} a \sin(\theta) \approx \frac{2\pi}{\lambda} a \frac{y}{x}$$

Diffraction Intensitet

Sammanfattning

$$I \sim E_p^2$$

$$E_p = E_0 \frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2}$$

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

där

$$\beta = \frac{2\pi}{\lambda} a \sin(\theta) \approx \frac{2\pi}{\lambda} a \frac{y}{x}$$

Diffraction Intensitet

Uppgift 1:

Beräkna den totala elektriska fältstyrkan E_p av det elektriska fältet efter överlagringen av alla interfererande vågor genom att använda fasvektorer.

$$E_p = E_0 \frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2}$$

Uppgift 2:

Sätt in E_p i formeln:

$$I \sim E_p^2$$

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

Uppgift 3:

Härled ett förhållande mellan intensitet och a , y och x .

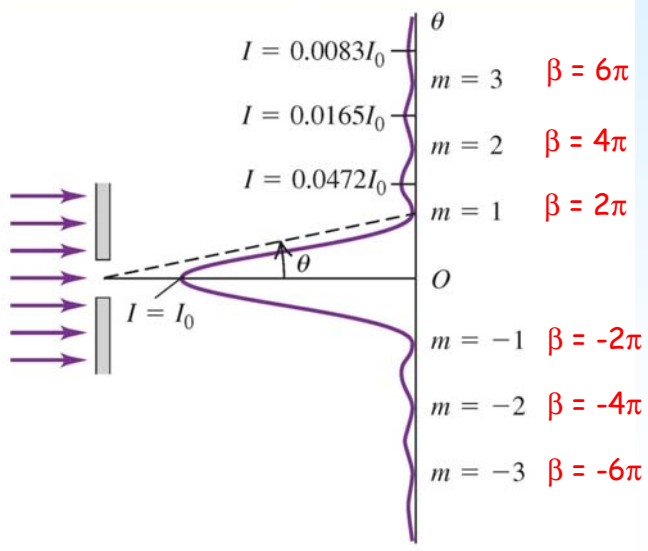
$$\beta = \frac{2\pi}{\lambda} a \sin(\theta) \approx \frac{2\pi}{\lambda} a \frac{y}{x}$$

Diffraction Intensitet

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

Destruktiv interferens:

Intensiteten har minimum för

$$0 = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

$$0 = \sin^2(\beta/2)$$

$$0 = \sin(\beta/2)$$

$$\beta = 0, 2\pi, 4\pi, 6\pi, \dots = \pm 2\pi m$$

Detta ger igen:

$$y_m = x \frac{m\lambda}{a}$$

Konstruktiv interferens:

Intensiteten har maximum för

$$\frac{dI}{d\beta} = 0$$

Men denna ekvation har inte en analytisk lösning.

Topparna är nära men inte exakt vid

$$\beta = 0, 3\pi, 5\pi, 7\pi, \dots$$

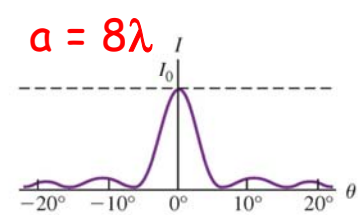
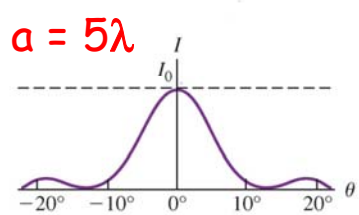
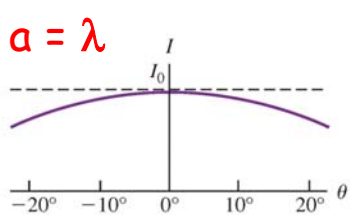

Diffraction Intensitet

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2 \quad \text{där} \quad \beta = \frac{2\pi}{\lambda} a \sin \theta$$

Mörka band: $\sin(\theta) = m\lambda/a$
 $m = \pm 1, \pm 2, \dots$

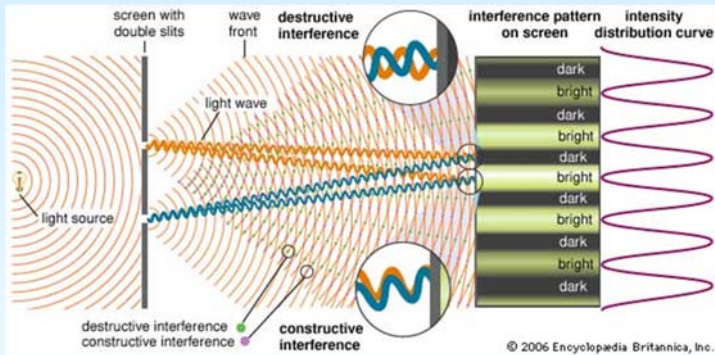

Om bredden av spalten är lika med eller mindre än λ då observeras endast ett brett maximum.

En bredare spalt ger en smalare central topp.

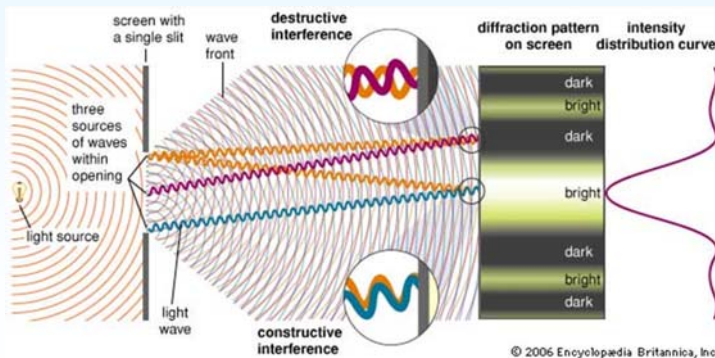
Diffraction Intensity

$$I = I_0 \cos^2 \frac{\phi}{2}$$

$$\phi = \frac{2\pi d}{\lambda} \sin \theta$$

$$\tan(\theta) = y / R \approx \sin(\theta)$$

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

$$\beta = \frac{2\pi}{\lambda} a \sin \theta$$

$$\tan(\theta) = y / x \approx \sin(\theta)$$

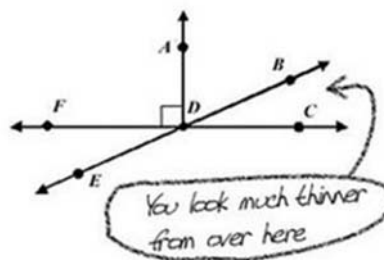

Diffraction Problem

Del 4. Problem lösning

3. Name an angle complimentary to BDC:

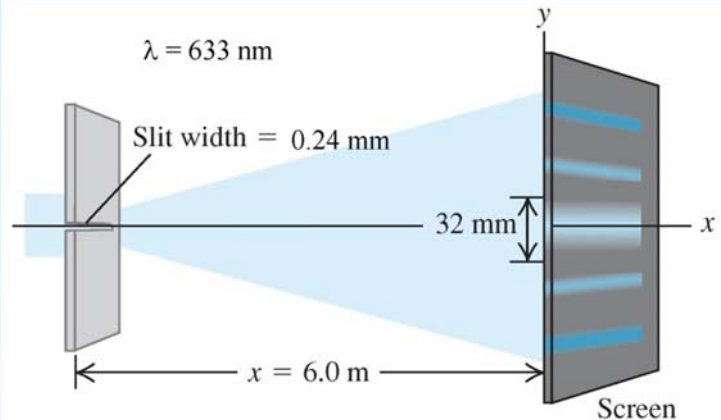

Diffraction Problem

Intensiteten i central toppen är I_0 .

Vad blir intensiteten 3.0 mm bort från denna topp ?

$\lambda = 633 \text{ nm}$
 $x = 6.00 \text{ m}$
 $a = 0.24 \text{ mm}$
 $y = 3.0 \text{ mm}$

$$\tan \theta = y/x = (3.0 \times 10^{-3} \text{ m}) / (6.0 \text{ m}) = 5 \times 10^{-4} = \sin(\theta)$$

$$\beta = \frac{2\pi}{\lambda} a \sin \theta = \frac{2\pi(2.4 \times 10^{-4} \text{ m})(5.0 \times 10^{-4})}{6.33 \times 10^{-7} \text{ m}} = 1.20 \text{ rad}$$

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2 = I_0 \left(\frac{\sin 0.60}{0.60} \right)^2 = 0.89 I_0$$

Diffraction Problem

Intensiteten i central toppen i ett singel spalt spektrum är I_0 .

Vad är intensiteten i en punkt där fasskillnaden mellan vågor från toppen och botten av spalten är 66 radianer ?

Om denna punkt är 7.0° från central toppen, hur många våglängder bred är spalten ?

$\beta = 66 \text{ rad}$

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

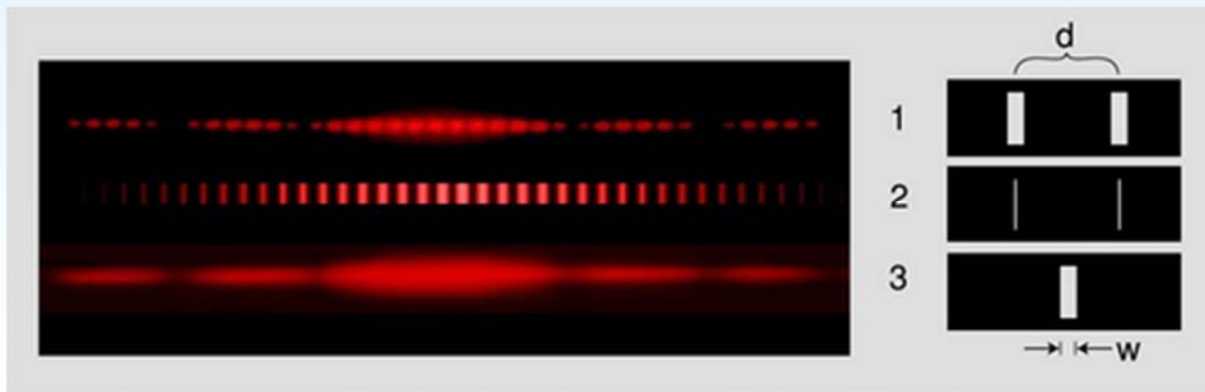
$$I = I_0 \left[\frac{\sin(33 \text{ rad})}{33 \text{ rad}} \right]^2 = (9.2 \times 10^{-4}) I_0$$

$\theta = 7.0^\circ$

$$\beta = \frac{2\pi}{\lambda} a \sin \theta$$

$$\frac{a}{\lambda} = \frac{\beta}{2\pi \sin \theta} = \frac{66 \text{ rad}}{(2\pi \text{ rad}) \sin 7.0^\circ} = 86$$

Del 5. Två breda spalter

I studien av interferens från två spalter antogs det att de var mycket smala. Vad händer om de är breda?

Två smala spalter:

$$I = I_0 \cos^2 \frac{\phi}{2}$$

En bred spalt:

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

Två breda spalter:

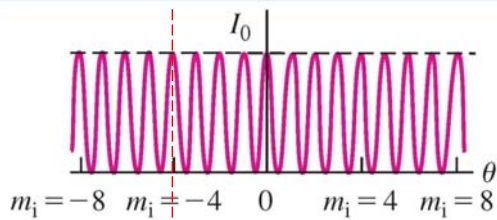
$$I = I_0 \cos^2 \frac{\phi}{2} \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2 \quad \text{där}$$

$$\phi = \frac{2\pi d}{\lambda} \sin \theta$$

$$\beta = \frac{2\pi a}{\lambda} \sin \theta$$

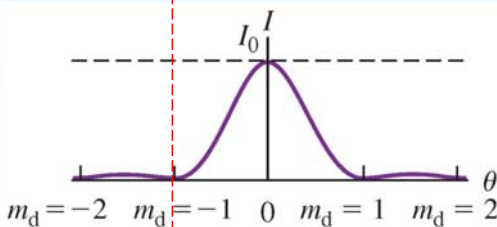

Diffraction Två spalter

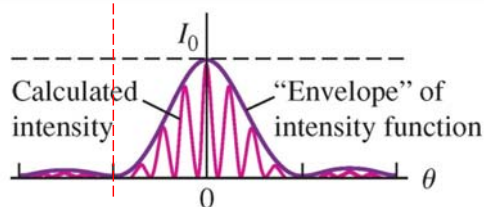
Två smala spalter:

$$I = I_0 \cos^2 \frac{\phi}{2}$$

En bred spalt:

$$I = I_0 \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

Två breda spalter:

$$I = I_0 \cos^2 \frac{\phi}{2} \left[\frac{\sin(\beta/2)}{\beta/2} \right]^2$$

Diffraction Två spalter

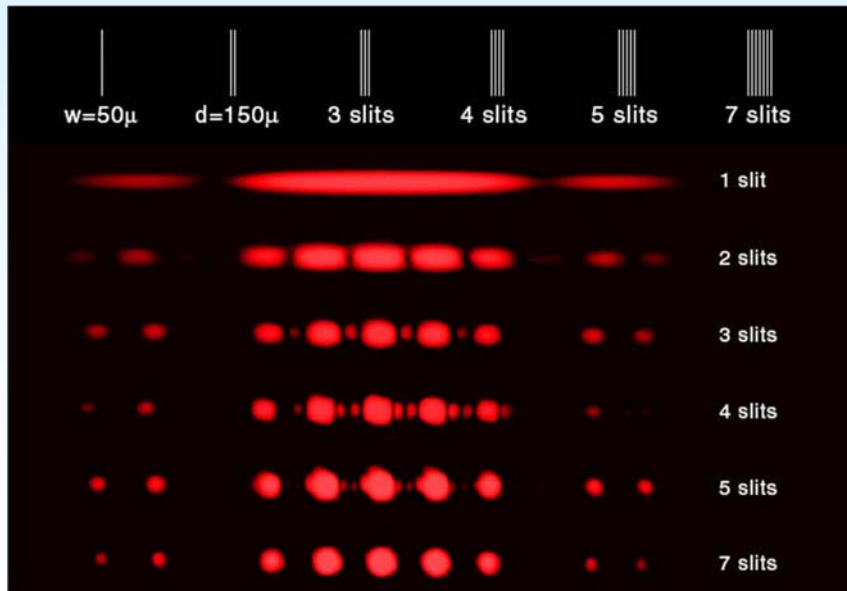
<http://www.opensourcephysics.org/items/detail.cfm?ID=9988>

Diffraction Många spalter

Del 6. Många spalter

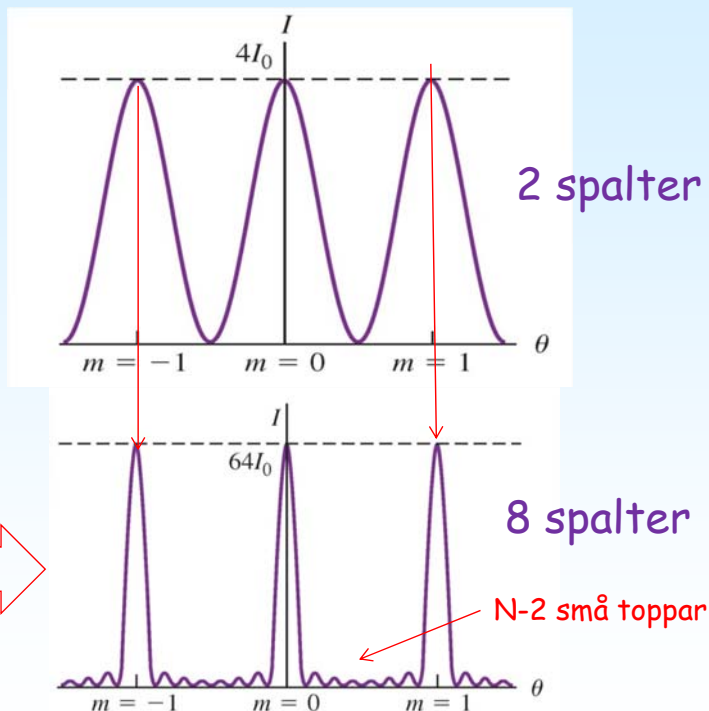
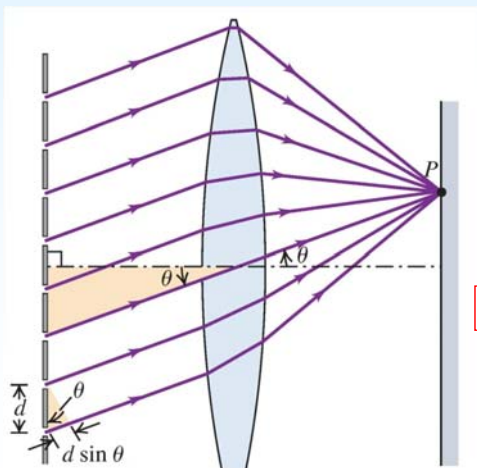

Diffraction Många spalter

Vägskillnaden mellan intilliggande spalter som ger maximal intensitet med många spalter ges av:

$$d \sin \theta = m \lambda \quad (m = 0, \pm 1, \pm 2, \dots)$$

Diffraction Många spalter

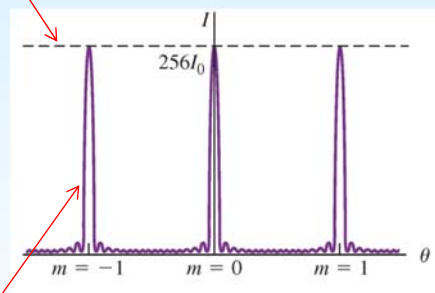
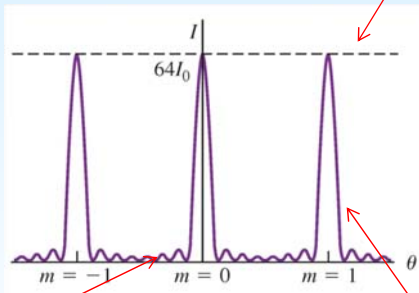
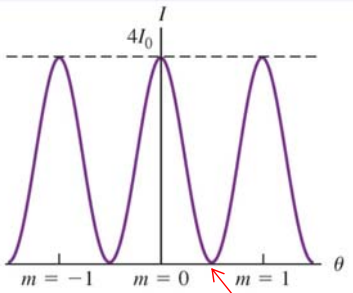

$$I_{\max} \sim N^2$$

$N = 2$

$N = 8$

$N = 16$

$N-1$ minimum

$$I_{\text{width}} \sim 1 / N$$

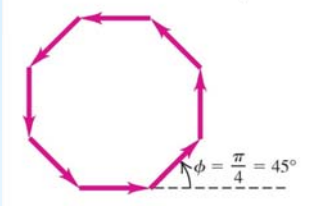
Huvud maximum: $d \sin \theta = m \lambda \quad (m = 0, \pm 1, \pm 2, \pm 3, \dots)$

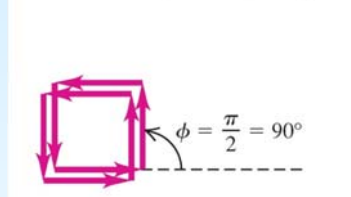
Diffraction Många spalter

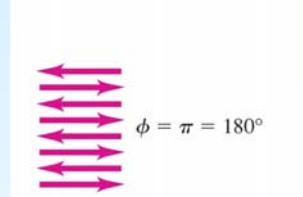
Phasor diagram for $\phi = \frac{\pi}{4}$

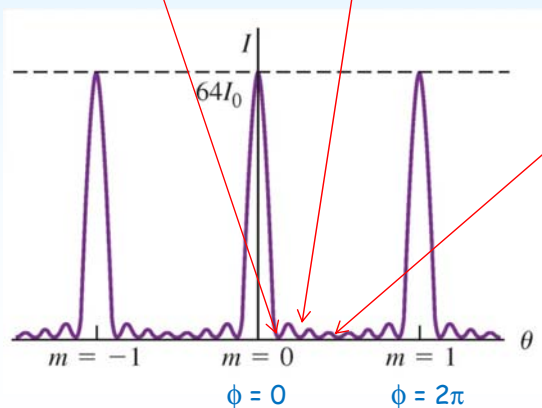
Phasor diagram for $\phi = \frac{\pi}{2}$

Phasor diagram for $\phi = \pi$

$N = 8$

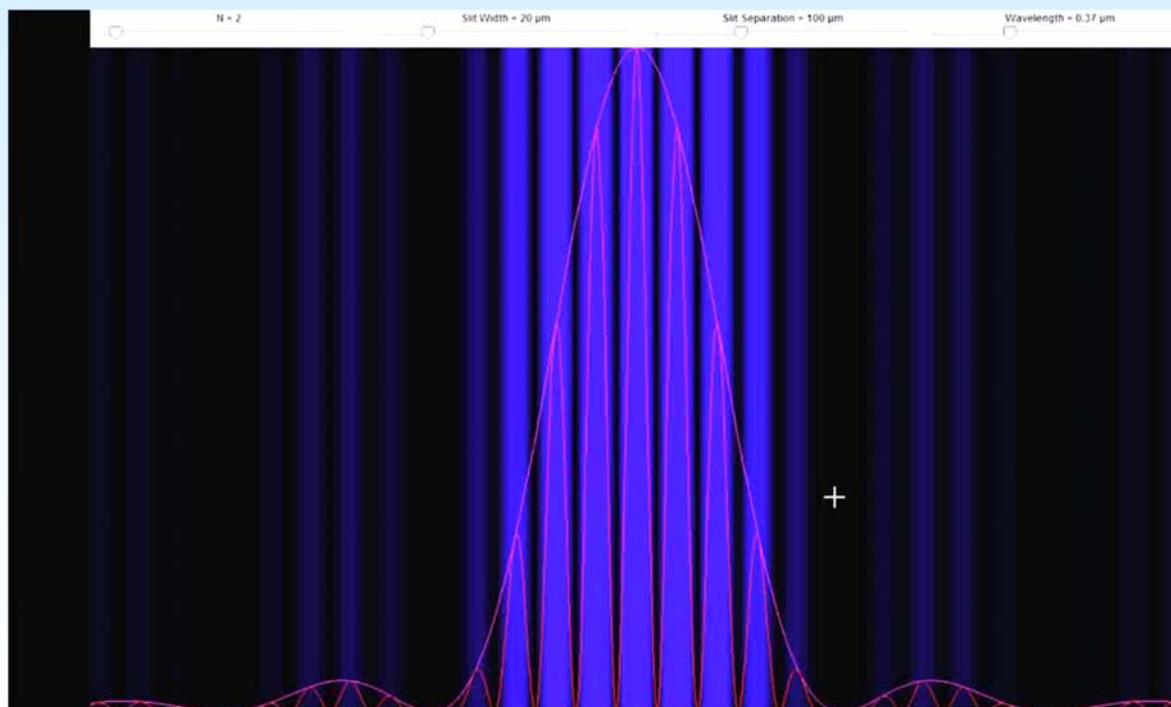
minimum för

$$\phi = k \frac{2\pi}{N}$$

där $k = 1, 2, \dots, N-1$

Diffraction Många spalter

<http://www.opensourcephysics.org/items/detail.cfm?ID=8331>

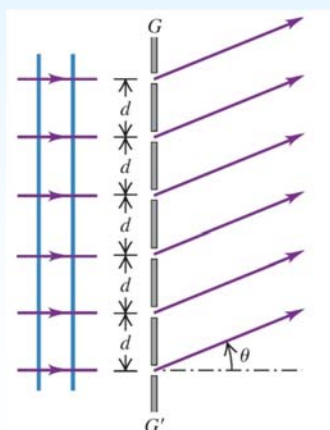
Diffraction Många spalter

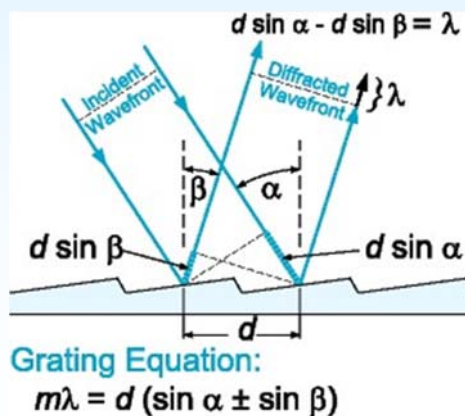
I **diffractions gitter** använder man **tusentals spalter** eller tusentals reflekterande ytor.

Detta ger mycket **smala huvud maximum** som kan användas för att bestämma våglängden av olika ljus.

Transmissions gitter

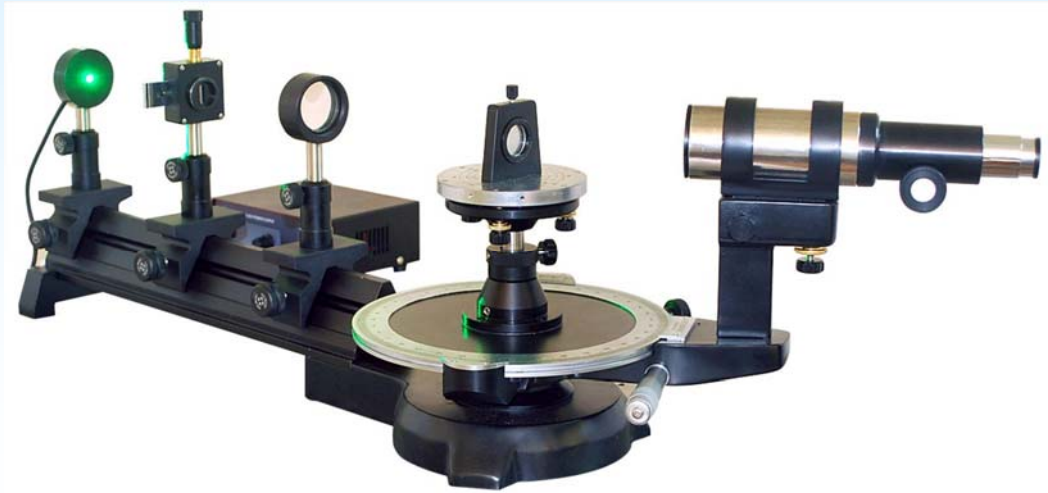

Reflektions gitter

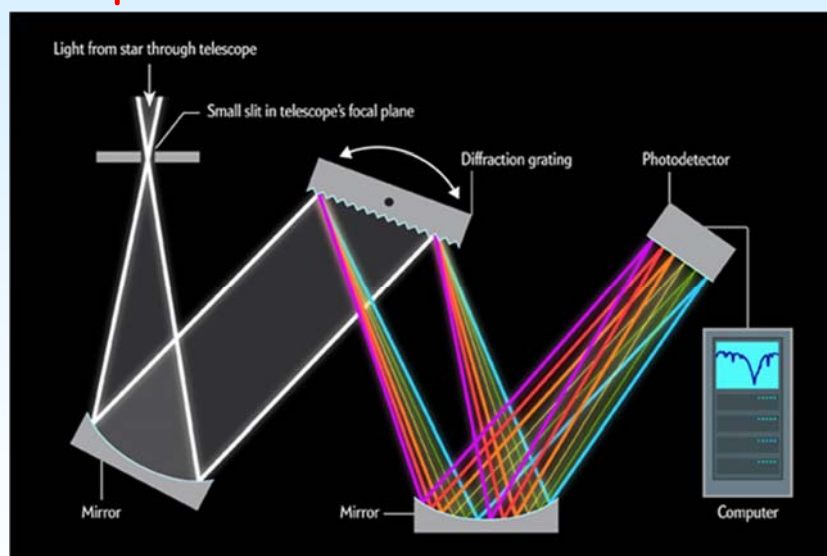
Del 7. Spektrometrar

Vincent Hedberg - Lunds Universitet

Spektrometer för astronomi

Ljus som infaller på ett gitter dispergeras i ett spektrum. Vinklarna för avvikelser hos maxima mäts för att beräkna våglängden.

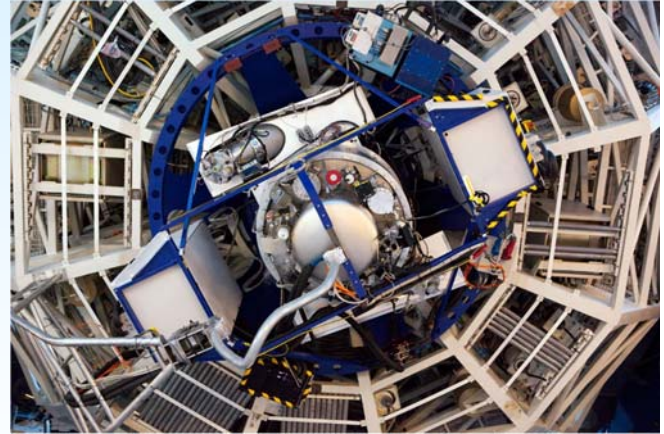

Diffraktion Spektrometrar

The ESO Very Large Telescope
(VLT) in Chile

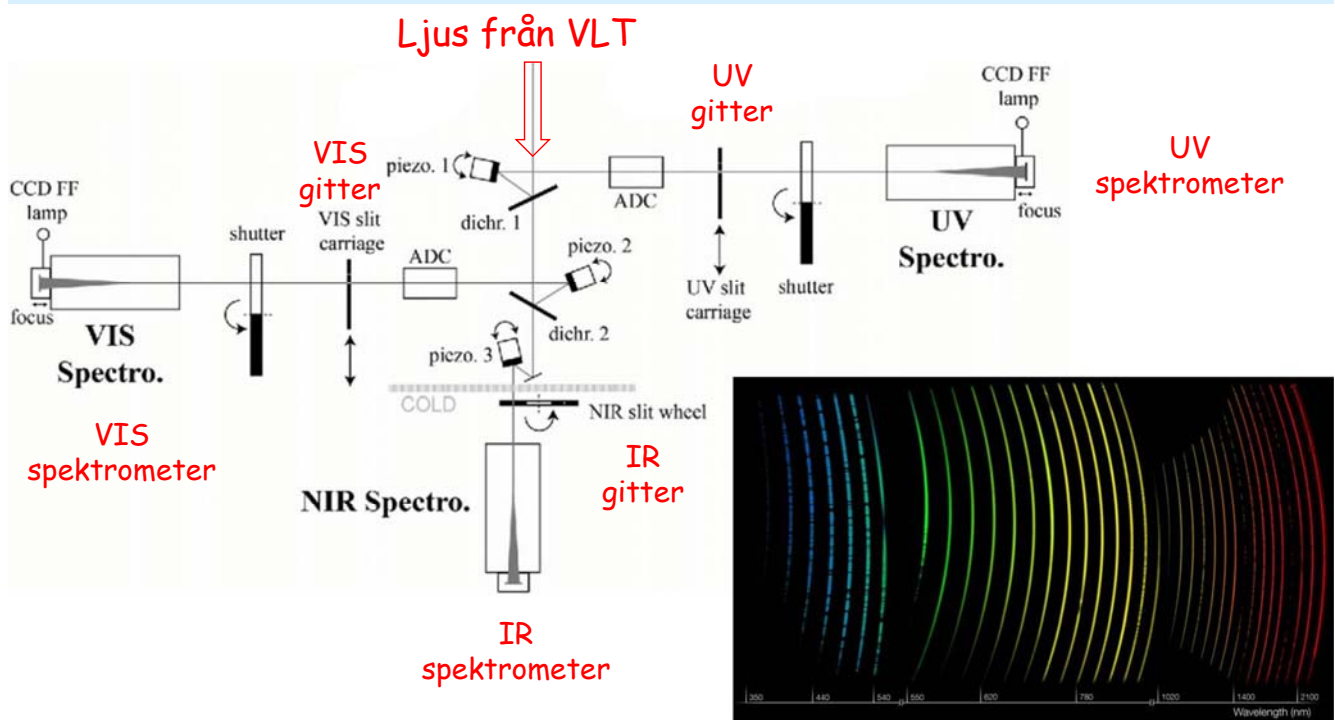
The XSHOOTER spectrometer
in the VLT

ESO: European Southern Observatory
<https://www.eso.org/public/>

Diffraktion Spektrometrar

Diffraktion Spektrometrar

Kromatisk upplösningsförmåga :

Den minsta våglängdsskillnaden ($\Delta\lambda$) som kan mätas av en spektrograf.

$$R = \frac{\lambda}{\Delta\lambda} \quad (\text{chromatic resolving power})$$

$$R = \frac{\lambda}{\Delta\lambda} = Nm$$

← Antal spalter i ett gitter
← Ordningen av toppen i diffraktions spectrat

R är högre för många spalter och högre ordningar !

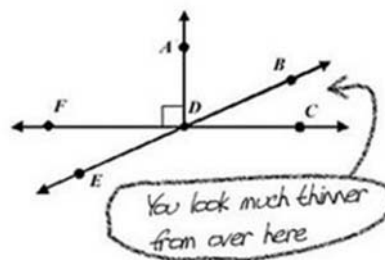

Diffraktion Problem

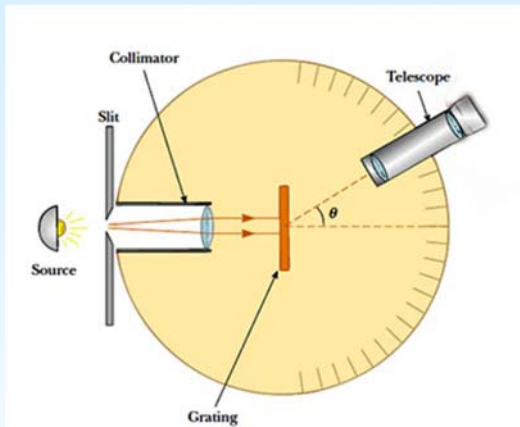
Del 8. Problem lösning

3. Name an angle complimentary to BDC:

Diffraction Problem

<https://www.youtube.com/watch?v=b85paV77dS8>

Gitter: 1000 spalter per mm Första maximum vid 24° Vad är λ ?

$$d \sin \theta = m \lambda \quad \text{med} \quad d = 1 \text{ mm} / 1000 \text{ slits} = 10^{-6} \text{ m} \\ \theta = 24^\circ$$

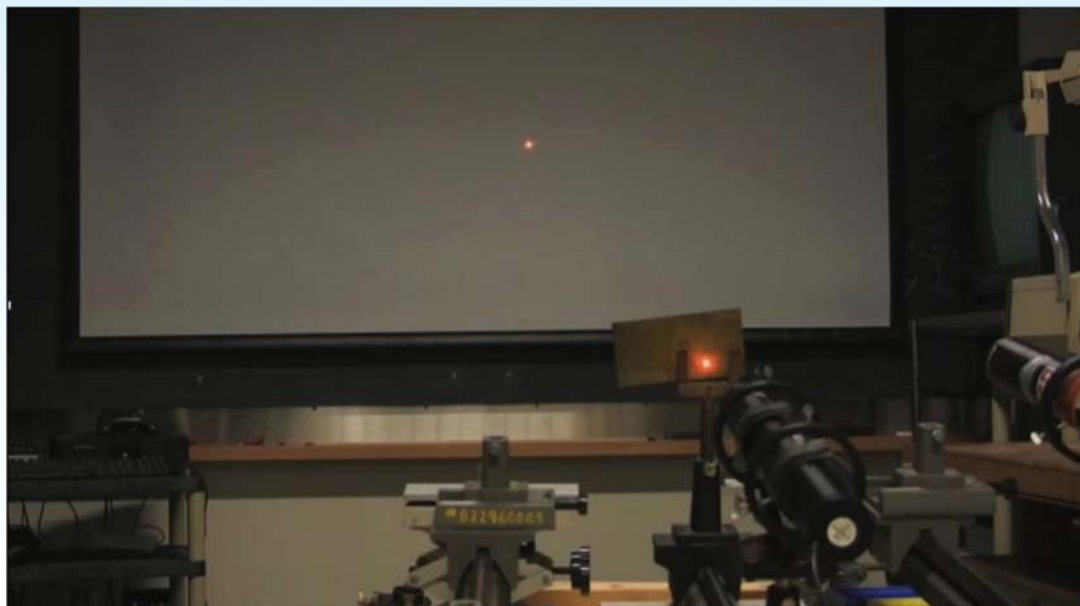
$$\lambda = d \sin(\theta) = 10^{-6} \sin(24^\circ) = 0.407 \times 10^{-6} = 407 \text{ nm}$$

Diffraction Hål diffraction

Del 9. Hål diffraction

<https://www.youtube.com/watch?v=9D8cPrEAGyc>

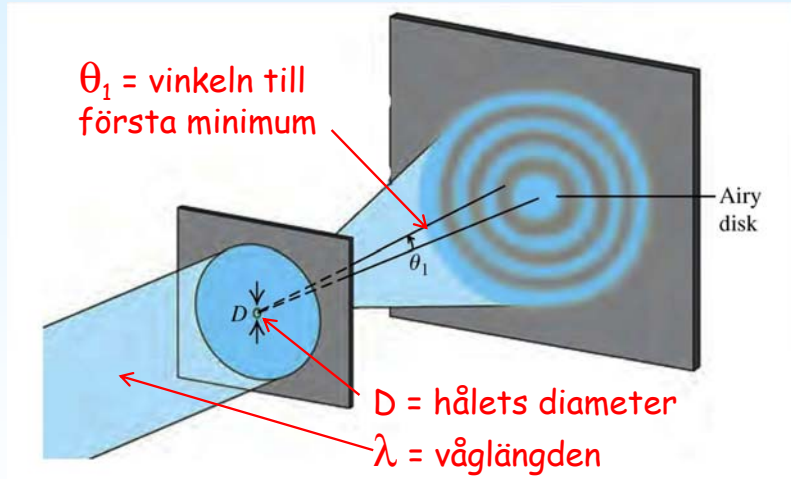
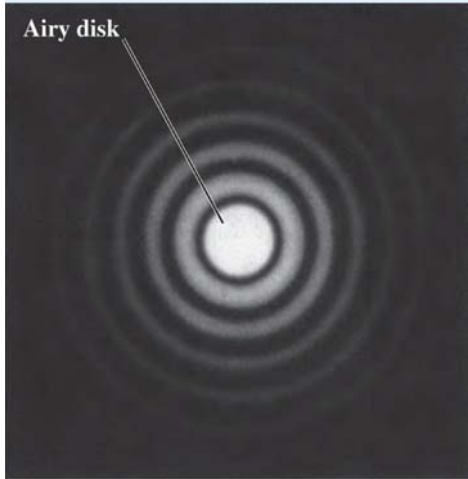

Diffraction

Hål diffraction

Diffraction begränsar vinkelupplösningen av optiska instrument.

Vinkeln till första minimum: $\sin \theta_1 = 1.22 \frac{\lambda}{D}$ (diffraction by a circular aperture)

Diffraction

Hål diffraction

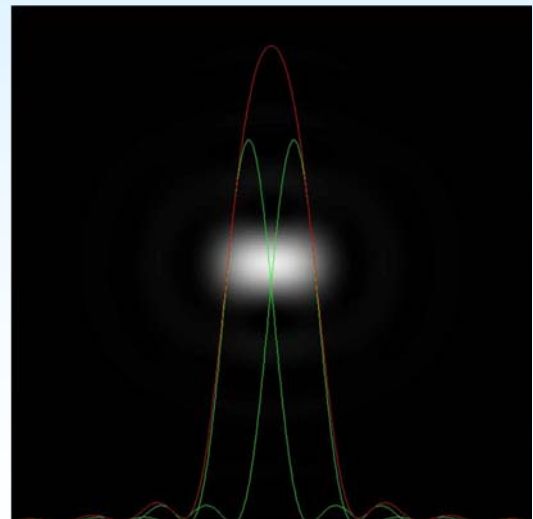
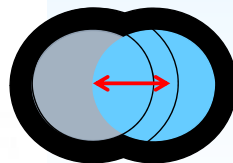
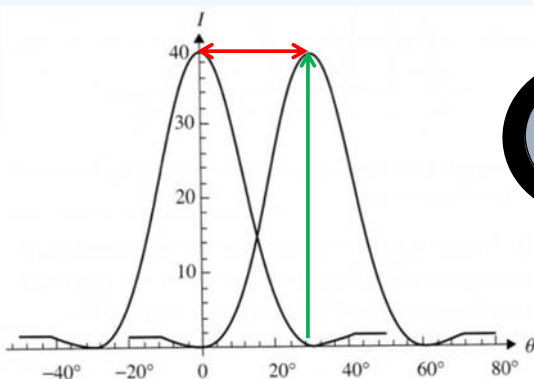

Rayleigh kriterium:

Två punktojekt kan upplösas av ett optiskt system om deras vinkel separation är större än θ_1

$$\sin \theta_1 = 1.22 \frac{\lambda}{D}$$

Gränsen för upplösningen av två föremål är när centrum av ett diffraktionsmönster är i det första minimum av det andra mönstret.

Diffraction

Hål diffraction

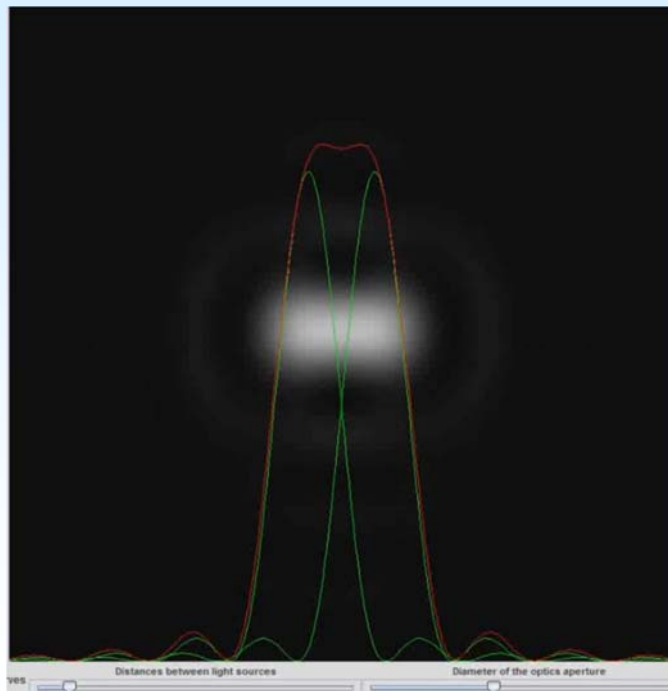
Upplösningsförmåga:

Minsta vinkelavstånd mellan två objekt som kan upplösas av instrumentet.

Man får högre upplösningsförmåga för korta våglängder och en stor optisk diameter eftersom

$$\theta_c = \frac{1.22 \cdot \lambda}{d}$$

Objektivets diameter

<http://www.opensourcephysics.org/items/detail.cfm?ID=8198>

Tentamen

2017

Tid	Må	09-Jan	Ti	10-Jan	On	11-Jan	To	12-Jan	Fr	13-Jan
08-10									TENTAMEN Optik och Våglära Fysikdidaktik Arena 1F-2A-2B-2C-2D	
10-12	Våglära/Optik L317		Våglära/Optik L317		Våglära/Optik L317					
13-15										
15-17										